

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

H E R M A N N H E S S E

Francisc de Assisi

la

HERMANN HESSE

Franz von Assisi

Mit einem Essay von Fritz Wagner

Copyright © Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main, 1998
Toate drepturile rezervate și controlate de Suhrkamp Verlag Berlin

Traducere din limba germană:
Graal Soft

© Editura RAO, 2014
pentru versiunea în limba română

Ilustrația copertei

Giotto – *San Francesco Dando il suo mantello ad un povero*
Francisc îi dăruiește unui nobil scăpătat mantaua sa

2015

ISBN 978-606-609-882-3

Editura RAO

Str. Bârgăului, nr. 9–11, sect.1, București, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
HESSE, HERMANN

Francisc de Assisi / Hermann Hesse; trad.: Graal Soft SRL. –
București: Editura RAO, 2015

ISBN 978-606-609-882-3

I. Graal Soft (București) (trad.)

235.3 Francesco d'Assisi

Cuprins

În loc de introducere / 7

Viața Sfântului Francisc / 13

Legende / 59

Sfântul Francisc ii explică fratelui Leo
ce înseamnă bucuria desăvârșită / 59

Cum i-a răspuns

Sfântul Francisc fratelui Masseo / 61

Sfântul Francisc le poruncește rândunelelor
și le predică păsărilor / 63

Sfântul Francisc
ii explică fratelui Leo o viziune / 65

Şoimul Sfântului Francisc
pe muntele Alverno / 67

Die laudes creaturarum / 68

În concluzie / 74

Sfântului Francisc de Assisi / 85

Jocul florilor

Din copilăria Sfântului Francisc de Assisi / 98

Fritz Wagner

Francisc de Assisi și Hermann Hesse / 112

În loc de introducere

Dintotdeauna au trăit pe Pământ oameni mari și minunați, care nu își doreau să devină cunoscuți prin fapte singulare și teribile sau prin lucrări de poezie ori literatură. Și, cu toate astea, asemenea spirite au avut o influență uriașă asupra popoarelor și epocilor, lumea vorbind despre ele cu multă râvnă și dorind să afle cât mai multe despre ele, iar, astfel, numele și vestea despre viața lor s-au răspândit din gură în gură și nu s-au pierdut nicicând în tumultul secolelor și al vremurilor în schimbare. Căci influența unor oameni astfel croiți nu se simțea în acțiuni sau cuvântări ori opere ocasionale, ci, mai degrabă, prin faptul că întreaga lor viață părea născută dintr-un singur spirit mare și unit, înfățișându-se privirilor noastre ca o imagine luminoasă și dumnezeiască.

Chiar dacă nu au realizat nici o singură operă exterioară mare, acești oameni exemplari au devenit în decursul timpului imblânzitori ai sufletelelor prin simpla lor existență, dedicându-și faptele și viața unui spirit superior, la fel cum un arhitect și un artist nu creează o catedrală după bunul plac sau dintr-o toană, ci urmând o idee și un plan clar și limpede, care să-i ajute să ducă totul la bun sfârșit. Erau suflete fierbinți și puternice, măcinate de o sete enormă după eternitate, care nu le lăsa vreme de odihnă și de bună stare până când nu recunoșteau dincolo de obiceiurile și arta vremii și contemporanilor lor o anumită lege după care să-și orienteze din acea clipă acțiunile și speranțele.

Erau poeți, sfinți, făcători de minuni, înțelepți sau artiști, fiecare cu talentul și cu particularitățile lui, cu toții însă uniți prin faptul că descoperneau echilibrul dintre vremelnicia și slăbiciunea vieții pe Pământ și eternitate și statornicie și că râvneau cu pasiune profundă și curajoasă să unească în sufletul lor cer și pământ, și să stârnească în cele trecătoare și muritoare flacăra vieții veșnice. În acest fel, viața lor era eliberată de legăturile mortale ale vremurilor și de necazurile vremelnice și, dezbrăcată de toate întâmplările și învelișul

pământesc, devine o minune în fața gândirii omenești.

Orice viață a unui om impresionant, trăită în acest fel, nu este altceva decât o întoarcere la începuturile creației și salutul său înflăcărat adresat paradisului dumnezeiesc. Căci acei mari visători și acele suflete eroice au refuzat dintotdeauna să-și ostoiască setea din ape tulburi; nu s-au mulțumit niciodată cu aparențe și nici nu au acceptat vreodată un nume în locul unei ființe sau o imagine în locul realității, ba mai mult au râvnit neostenit să ajungă din nou la izvoarele pure ale forței și vieții, considerând sufletele pământului, plantelor și animalelor ca fiind înrudite cu ale lor și țintneau că, în locul imaginilor și simbolurilor și umbrelor goale, să-și adreseze întrebările și necazurile nemijlocit lui Dumnezeu.

Și astfel au reușit să-i apropie pe ceilalți oameni de Cel de Sus și să confere valoare și preț nou misterului creației, interpretându-l cu sfântă înțelegere. Au redescoperit esența și legile interioare ale omului, căci se ofereau Pământului și Cerului deopotrivă de goi, de parcă ar fi fost primii oameni, în vreme ce alții credeau că nu pot trăi decât în cochilia obișnuințelor și ideilor lor sigure, moștenite.

Asemenea oameni cu adevărat profunzi și fundamentali au fost adesea considerați nebuni și există destule persoane cărora un astfel de suflet le va rămâne mereu de neînțeles și lipsit de înțelepciune. Dar cine privește cu seriozitate viața unui asemenea mare om aceluia i se va înfățișa precum un fluviu răbufnind din genuni și precum un strigăt profund al întregii omeniri; căci, în realitate, o astfel de viață este mereu un vis apărut unei anume persoane și un dor devenit vizibil și o dorință de eternitate a întregului Pământ, ale căror efemere ființe vor încerca mereu să-și lege destinele de stelele cele eterne.

În acea epocă îndepărtată pe care noi o numim *aevum medium*, între spirite și popoare răbufneau mereu violențe teribile, iar țările gemeau și se cutremurau sub chinurile războiului și ale marilor bătălli. Între împărați și papi izbucneau certuri sângeroase, orașele se războiau cu cei care dețineau puterea, nobilimea și poporul de rând se aflau mereu în amare conflicte. Iar Biserica Romană, stăpâna lumii, era tare ocupată cu înarmări, înțelegeri și misiuni diplomatice, excomuni cări și pedepse, fără să se gândească la pacea sufletelor. În rândul popoarelor însărcinate, necazurile erau mari. În multe locuri apăreau

învățători și comunități noi care înfruntau, chiar cu disprețul vieții, prigoana grea a bisericii, alții urmău în cete mari cruciadele spre pământul sfânt. Nicăieri nu exista conducere și siguranță și se părea că Apusul, Inima Pământului, era pe cale să sângereze de moarte, în ciuda strălucirii sale aparente.

Atunci se întâmplă ca în Umbria un Tânăr necunoscut, chinuit de conștiință și cuprins de o profundă smerenie, să decidă a deveni în viața sa simplă și fără griji un urmaș modest și fidel al Mântuitorului. Iar curând adună în jurul său, mai întâi doi-trei, apoi o sută și apoi multe mii de ucenici și de la acest bărbat modest din Umbria se răspândi în lume o lumină a vieții și un val de înnoire și iubire pe Pământ, ale cărui raze încă mai strălucece în zilele noastre.

Acesta a fost Giovanini Bernardone, numit Sfântul Francisc de Assisi, un visător, erou și poet. De la el s-a păstrat o singură rugăciune sau cântec, dar, cu toate astea, în locul cuvântului scris și al versurilor ne-a rămas amintirea unei vieți simple și curate, care, prin frumusețea și măreția sa trecută, se înalță mult peste orice operă literară. Așadar, cine îi povestește viața nu are nevoie de alte cuvinte sau păreri, de la care eu mă abțin cu bucurie.

Viața Sfântului Francisc

În al doisprezecelea veac locuia lângă Assisi în ținutul Umbriei un negustor, pe numele său Pietro Bernardone, om avut și bine văzut de concitadinii săi, el ca negustor de mătăsuri numărându-se printre cei mai importanți din tagma negustorească. Așa cum era necesarul obicei al vremurilor, domnul Bernardone călătoarea adesea în orașe și țări îndepărtate pentru a-și cumpăra mătăsurile din cele mai vestite piețe. Avea mare plăcere și multe avantaje în a călători însă spre apuseanul ținut al francilor, unde se ținea mereu târg mare în bogatul oraș Montpellier. Acolo a reușit să deprindă limba francilor, nu doar obiceiurile și adună multe cunoștințe de toate felurile.

Tot în vremurile aceleia existau neguțători călători cu alte obiceiuri și stil de viață decât există azi pe lume. Călătoriile lor se făceau pe atunci cu

mari primejdii, de aceea mulți dintre ei devineau pe jumătate cavaleri. Pe deasupra, ei ajungeau a fi purtători de cunoștințe sau nouăți dintr-un ținut în altul, administratori ai averilor prinților și potentatilor vremii, erau, voit ori ba, mesagerii tuturor nouătilor, învățăturilor, cântecelor și veștilor. Prin urmare, nu-și însușeau numai obiceiuri și maniere rafinate, ci răspândeau și gândurile și învățările înțelepților către mușterii lor de pretutindeni.

Numitul domn Bernardone o avea drept soață pe una Domina Pica, despre care nu se știe mare lucru în afară de faptul că provenea dintr-o familie de nobili (de aceea i se și spunea Domina). Mai putem crede și că doamna Pica era de obârșie din ținuturile provensale, din regiunile de unde domnul ei soț își căpătase pasiunea pentru binevoitoarea natură a frâncilor și pentru limba frâncă. Cu cât autorii știu a povesti mai puține despre această doamnă de origine nobilă, cu atât dorința de a avea o reprezentare a persoanei ei devine mai mare, căci nu ți-o puteai închipui altminteri decât plină de bunăvoiță, blândă și veselă, fiind ea din acel neam de provensali care știau să se și roage aprins, dar și să cânte și să scrie minunate poeme. Iar dacă ne uităm la viața și la felul de a fi al fiului

ei, nu ne părăsește gândul că acest bărbat trebuie să fi avut o mamă deosebit de bună.

Pe vremea aceea nu se vorbea despre nimic altceva mai des ca despre obiectele credinței și cele bisericești, acestea din urmă suferind, în ciuda triumfului exterior enorm, de o încremenire și dispariție interioară. Din acest motiv, poporul de rând tare mai ofta, iar astăzi ni s-ar părea că pe vremea aceea popoarele aduceau cu un ogor suferează de secetă sau cu un vânat slăbit, care tremura și urla de nevoie și de dorință. La fel cum un copil rătăcit într-o sălbăticie întunecată disperă și se îngrozește și strigă după ajutor cuprins de o teamă teribilă, la fel striga și se agita cu o pasiune arzătoare în sufletul acelor oameni un dor neostoit după izvoare noi. Ici și colo apăreau profeți, clarvăzători și pocăiți se ridicau, iar comunitățile cuprinse de dor se adunau în jurul lor, deși biserică îi condamna și îi urmărea ca eretici și schismatici.

Despre aceste mișcări spirituale, dintre care cea mai puternică se născuse pe tărâmul frâncilor, toată lumea își dorea să afle mai multe, iar un ne-gustor călător avea întotdeauna multe de povestit despre asta și peste tot oamenii îi puneau numeroase întrebări. Si domnul Bernardone avea cunoștință despre aceste lucruri și se prea poate ca și în casa lui să se vorbit mult despre ele. Căci

peste tot omenirea Tânjea după o credință vie și dorea să afle mai multe despre Dumnezeu și cele sfinte, care secaseră și muriseră în învățăturile și obiceiurile Bisericii.

Pe lângă asta Bernardone mai afla și vorbea și despre negoțurile lumii, despre război și cavelerism și despre împăratul Frederic Barbarossa, care domnea în acele vremuri. Lui Barbarossa, căruia orașele italiene îi răpiseră multă putere după victoria de la Legnano, i-a urmat domnul Henric al VI-lea, care din când în când aducea Italia la mare ananghie. Pe atunci la conducerea orașului Assisi împăratul a numit un vătaf sever, acesta fiind Konrad de Suabia, numit ducele de Spoleto, care ținea din scurt oamenii din cetatea sa de deasupra orașului.

Astfel, casa domnului Bernardone fu martora multor destine și evenimente lumești oglindite asemănător, iar viața din ea era variată și mișcătoare. Iar orașul Assisi, aşa cum se numește și astăzi, era un loc minunat și o reședință încântătoare. Căci este situat sus în vârful unui deal abrupt, iar în spate se înalță uriașul Monte Subasio, iar din Assisi se dezvăluie privirii o imagine superbă peste întregul ținut al Umbriei, care se numără printre cele mai frumoase și mai

mănoase din Italia, cu multe orașele, sate, cătune și mănăstiri.

Acum s-a întâmplat că în anul Domnului 1182 (sau, după cum susțin unii, în 1181) doamna Pica din Assisi a dat naștere unui băiat pe când soțul ei se afla în călătorie prin Țara Frâncească. Mama decise să îl numească pe băiat Ioan. În ziua în care se petrecu aceste evenimente, în casă sosi un pelerin bătrân, pe care nimeni nu-l cunoștea și care dori să-l vadă pe băiat. Acesta îl luă în brațe, îl privi cu tandră încântare și izbucni în laude rostite în gura mare, prezicând nou-născutului sorți măreți și minunați. Apoi băiatul fu botezat în catedrală cu numele de Giovanni, aşadar, Ioan.

Dar când, după o vreme, tatăl Bernardone se întoarse din călătorie, el își numi copilul Francisc și aşa i-a rămas numele pentru totdeauna. Îi dădu acel nume, se crede, din pasiunea sa pentru Țara Francilor și spiritul franc. Francisc învăță limba galică încă din fragedă pruncie, pe care o folosi și mai târziu, mai ales când cânta frumoase cântece care să-i bucure sufletul.

Altminteri, băiatul crescu fără multă învățătură și fu inițiat doar în noțiunile fundamentale ale artei scrisului și latinei. Nicicând în viață nu i-a